

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ

Факултет физичког васпитања и спорта
Бања Лука

НАУЧНО НАСТАВНОМ ВИЈЕЋУ

ИЗВЈЕШТАЈ О ОЦЈЕНИ УРАЂЕНЕ МАГИСТАРСКЕ ТЕЗЕ

На основу члана 71. Став 7. Тачка 6. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, број 73/10), те члана 52. Статута Универзитета у Бањој Луци, Научно-наставно вијеће Факултета физичког васпитања и спорта Универзитета у Бањој Луци је на 119. сједници, одржаној 07. јуна 2012. године, донијело одлуку о формирању Комисије за преглед и оцјену урађене магистарске тезе кандидата Ренате Агостини под називом: „Значај тјелесне активности у „commedia dell’ arte“ за развој сценског покрета глумца“, са сљедећим саставом:

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Др Адриана Лукић, доцент, ужа научна област: Кинезиологија у спорту, Универзитет у Бањој Луци, Факултет физичког васпитања и спорта, предсједник комисије;
2. Ана Бабић, ванредни професор, предмет Техника гласа, умјетничка област Глума, Академија сценских умјетности, Сарајево, члан
3. Др Снежана Бијелић, ванредни професор, ужа научна област: Кинезиологија у спорту, Универзитет у Бањој Луци, Факултет физичког васпитања и спорта, и ванредни професор на предмету Сценске игре, умјетничка област Глума, Академија умјетности Бања Лука, ментор – члан.

1. УВОДНИ ДИО ОЦЈЕНЕ МАГИСТАРСКЕ ТЕЗЕ

Магистарска теза под насловом „Значај тјелесне активности у „commedia dell’ arte“ за развој сценског покрета глумца“ представља емпиријско истраживање трансверзалног карактера. Полазећи од наслова тезе и приступа проблему истраживања, сврстава се у умјетничку област и област кинезиологије, тачније значаја тјелесне активности и физичке припреме за глумачку експресију.

Магистарска теза обухвата 11 (једанаест) поглавља, написаних на 127 (стотину двадесет седам) стране куцаног текста, фонта 12, писма Times New Roman који садржи 52 (педесет двије) табеле и 23 (двадесет три) фотографије, слике и гравуре. У реализацији је кориштено 108 (стотину осам) библиографских јединица домаће и стране литературе.

Магистарска теза садржи сљедећа поглавља:

- Увод
- Теоријски оквир рада
- Досадашња истраживања
- Проблем и предмет истраживања
- Циљ и задаци истраживања
- Хипотезе истраживања
- Методологија истраживања
- Резултати истраживања са дискусијом
- Закључак
- Теоријски и практични значај истраживања
- Литература.

2. УВОД И ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ

У наведеној тези кандидат истиче значај физичке припреме у обогаћивању тјелесног израза глумца објашњавајући да је глумчево тијело уједно и његово средство за рад и стваралаштво. У намјери да прикаже најбољу експресију глумцу је потребно максимално пластично и хармонично тијело, а аутор наводи да гипко, координисано и моторички свестрано припремљено тијело оплемењује визуелни утисак и помаже глумцу у приказу различитих улога. Познато је да се у току школовања глумца велика пажња посвећује развоју духовно-тјелесних способности кроз широку лепезу стручних предмета као што су: глума, дикција, сценски покрет, техника гласа, сценске игре, сценска акробатика,

сценске борбе. Управо из тог разлога аутор наводи да је тјелесна припрема глумцима од великог значаја, јер представља основу тренажног процеса у којем се развијају базичне моторичке способности као што су координација, флексибилност, прецизност, брзина, снага, издржљивост, равнотежа. Важност добре физичке, али и кондиционе припреме глумца не темељи се само на богатству приказа сценских покрета и интензивније тјелесне експресије, него на могућности да издржи сва духовно-тјелесна напрезања у току исцрпљујућих проба, представа, напорних снимања, али и да се после истих брзо опорави. *Циљ овог истраживања* представља испитивање ставова студената драмског одсјека (глума, позоришна режија, тв режија, камера, монтажа), дипломираних глумаца, редитеља, камермана, монтажера, као и ставова позоришне и филмске публике према значају тјелесне активности у комедији дел`арте за развој сценског покрета глумца. Задани циљ одговора на питања у којој мјери су испитаници свјесни значаја тјелесне активности за свестран тјелесни израз глумца, а добијени резултати представљају валидан аргумент у промјени перцепције приоритета у наставном плану за школовање глумаца. *Предмет истраживања* су тјелесне активности, комедија дел`арте, ликови комедије дел`арте и ставови. Комедија дел`арте је изабрана управо због потребе свестраног тјелесног приказа чију основу чине активности: акробатика, плес, жонглерство, пантомима, мачевање, сценске борбе, игра с маском.

Такође, кандидат је дао преглед досадашњих истраживања из области ставова о тјелесним активностима, тјелесном васпитању, као и теоријска истраживања на пољу драмске умјетности, глуме. Треба имати у виду да истраживања из области ставова студената, дипломаца драмског одсјека и публике о значају тјелесне активности у комедији дел`арте за развој сценског покрета глумца до сада нису провођена, те свако ново истраживање на ову тему представља својеврсни допринос не само и развоју глуме као драмске умјетности, него прихватање кинезиологије као неизоставне стручне и научне области на путу школовања свестрано моторички оспособљеног глумца. Теоријска истраживања на пољу глуме упућују на опсервацију бројних теоретичара глуме о значају тјелесне активности и биомеханичких вјежби за развој моторичких способности глумца, мимичкој експресији, просторној оријентацији, естетском обликовању покрета и способности емоционалне интеракције у образовању глумаца. Међу наведеним референцама

доминирају наслови са српског, хрватског, пољског и руског говорног подручја углавном новијег датума.

Универзитет у Бањој Луци (2009/2010) спровео је анкету под називом „Оцјена наставног процеса у љетњем семестру академске 2009/2010 године“. Анкета је спроведена у фебруару 2011. године. Студенти драмског одсјека Академије умјетности су изразили значајно позитивно мишљење да би бољи материјално технички услови, већи број предавања и вјежби као и примјена нових метода и облика наставног рада умногоме олакшали савладавање градива. Такође, резултати анкетираних студената Глуме, тј. ставови према предметима који се базирају на покрету: Сценски покрет, Сценске игре, Сценска акробатика и Сценске борбе, значајно су позитивни. Од понуђених одговора о заинтересованости студента за предмет умногоме су преовладавали одговори заинтересован и потпуно заинтересован.

За глумца професионалца, физичка активност би требало да је неизоставан дио свакодневног живота. Глумчево тијело уједно представља његово средство за рад и стваралаштво, те може да му буде или пријатељ, или најљући непријатељ. Висок ниво развијености моторичких способности омогућава глумцима освијешћено и пластично тијело које може да извршава и најсложеније задатке ума. На европским и свјетским глумачким академијама велика пажња се поклања управо развоју моторичких способности. „Ако глумац жели да савлада технику своје умјетности, мораће да се прихвати дугог и тешког посла; награда ће му бити сусрет са властитом личношћу и право да ствара по надахнућу“ (Чехов, 2005). Управо зато би требало да се врше истраживања која би допринијела тјелесном развоју глумца, самим тим и развоју сценског покрета.

При процесу развоја моторике студената глуме, њихов природни, „приватни“ покрет тијела се на извјестан начин култивише, добија на значају, освијести и естетски обликује како би постао изразит сценски. Сценски покрет представља један од основних, фундаменталних чинилаца за адекватан развој глумца. Он се састоји од низа систематских вјежби како би се тијело максимално развило и постало пластично да би могло што боље одговорити захтјевима одређене улоге. Студенти кроз четворогодишњи рад пролазе кроз основе: сценског покрета, сценске акробатике, сценских борби, сценске игре, класичног и цез балета; уче плесове од првобитне људске заједнице преко

историјских, до стандардних и латино плесова итд. Према Опавском (1976): „Понављањем покрета побољшава се моторика, што се даље корелативно одражава на свијест, а побољшано стање свијести у том смислу омогућава усвајање навика на још сложенија кретања“. Од овог научног биомеханичког аксиома требало би да полазе и глумци у процесу тјелесног развоја, јер, на сцени сваки покрет представља одређени знак. Пластичан, хармоничан, естетски, сценски.

Новија историјска истраживања комедије дел`арте сублимирао је новосадски професор Историје светске драме и позоришта на Академији уметности, др Душан Рњак у књизи „Позориште комедије дел`арте“, 1995. године. По њему је комедија дел`арте: позориште импровизације у коме су глумци аутори представе; она је комично позориште; то је позориште које тежи сценским ефектима; незаинтересована је за морал; она је позориште маске и типова. Према Рњку „стављањем маске на лице глумац аутоматски губи битне елементе своје спољашње индивидуалности. Али, дубоки психички процес у коме се враћа енергија у његово унутрашње биће, помоћи ће му да се у стваралачком глумчевом заносу необичне имагинације рађања новог лика преобрази кроз саму суштину и филозофију глуме“.

Кандидат је успио да прикупљене податке систематизује логично и ваљано. Из избора референци видљиво је да кандидат познаје истраживачку област за коју се одређио, а на основу досадашњих домаћих и страних истраживања успио врло промишљено дефинисати полазне основе теоријског оквира које су директно везане за актуелну проблематику савремених истраживања у глуми.

3. МАТЕРИЈАЛ И МЕТОДЕ РАДА

Узорак испитаника, као и критеријуми који су узети у обзир приликом избора испитаника (Узорак чине 120 испитаника подијељених у три субузорка: Студенти глуме, режије, камере и монтаже (40 испитаника); Дипломирани глумци, режисери, камермани, монтажери (40 испитаника); Позоришна и филмска публика (40 испитаника) допринијели су да кандидат успјешно реализује магистарску тезу и добијеним резултатима истраживања значајно допринесе квалификовању физичке припреме у тренажном процесу глумаца. Због студиозније опсервација ставова одабраних субузорока, а с циљем што боље

репрезентативности испитаници су анкетирани у различитим институцијама: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци (студијски програм драмских умјетности), Народно позориште Републике Српске, Дјечије позориште Републике Српске, Мултиплекс Палас, Радио-телевизија Републике Српске, као и Алтернативна телевизија у Бањој Луци.

Будући да до сада нису вршена истраживања овог типа, конструисан је посебан упитник за утврђивање ставова испитаника према значају тјелесне активности у комедији дел`арте за развој сценског покрета глумца. Упитник је, уз претходну консултацију стручњака из области социјалне психологије, постављен на бази позитивних и негативних тврдњи путем којих се утврђује став о значају тјелесне активности у комедији дел`арте за развој сценског покрета глумца. Обзиром да се конкретно истраживање базира на ставовима испитаника, прикупљање података се вршило путем анкетног упитника.

Комисија је утврдила да није дошло до промјене плана истраживања који је приложен приликом пријаве магистарске тезе. Узорак варијабли чинила је скала ставова базирана на 13 ајтема позитивно и негативно конотираних, као и социјална обиљежја испитаника: група којој припадају (студенти, дипломирани, публика), пол, старосна доб, успјех у образовању.

Констатује се, такође, да је извршен правилан избор статистичких процедура које су омогућиле поуздано закључивање утврђених односа. Статистичка обрада података вршена је путем статистичког пакета за обраду података SPSS 19. Скала ставова обрађена је методом дистрибуције фреквенција, и хи-квадрат тестом. У раду је Хи-квадрат тест примјењен као тест независности, који се примјењује када је потребно упоредити двије или више статистичких серија, као и тестирати разлике између више емпиријски добијених распореда. Конкретно, у овом раду се тестирала хипотеза о независности између варијабле која представља одговоре испитаника на поједине тврдње из анкете и припадности одређеној групи. Другим ријечима, Хи-квадрат се користио да би се утврдило да ли постоји разлика у пропорцији одговора на поједине тврдње између различитих група испитаника. Фреквенције одговора за сваку тврдњу кориштене анкете

приказане су у табелама контингенције. Статистичка значајност добијених вриједности тестирана је граничним нивоом значајности од 0.05. Резултати истраживања представљени су табеларно, а затим елаборирани кроз дискусију.

4. РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Резултати су изнесени редослиједом дефинисаних ајтема у проведеном упитнику.

Испитани ставови студената драмског одсјека (глума, позоришна режија, тв режија, камера, монтажа), ставови дипломираних глумаца, редитеља, камермана, монтажера, као и ставови позоришне и филмске публике о значају тјелесне активности у комедији дел`арте за развој сценског покрета глумца доминантно и значајно су позитивни. Група студенти у 97,5 % случајева показује позитивне ставове према овом ајтему, што се подудара и са анкетним истраживањем Универзитета у Бањој Луци (2009/2010), гдје су студенти такође имали позитивне ставове према предмету Сценски покрет. Показало се да су дипломирани глумци, режисери, монтажери и камермани апсолутно свјесни важности и значаја сценског покрета у изразу глумца (100% позитиван став). То се објашњава већ стеченим сценским искуством, јер је ова група имала прилику да школска знања провјери и примјени практично. Интересантно је да и група публика има високо развијену свијест о сценском покрету као тјелесном изразу глумца, јер је проценат позитивних ставова према овом ајтему 97,5%.

Посматрајући и анализирајући појединачно дефинисане ајтеме аутор констатује да испитивани узорак студената Академије умјетности у Бањој Луци има значајно позитивне ставове према тјелесним активностима комедије дел`арте (акробатици, жонглерству, пантомими, плесу, сценским борбама, мачевању, игри с маском). Добијене резултате образлаже чињеницом да су и студенти у релативно раној фази у глумачком образовању свјесни да је физичка припрема основа за артикулисано тијело глумца на сцени. Сам тренинг, како за спортисте, тако и за студенте глуме представља адаптациони процес којим се изграђују функционалне могућности организма, затим учи и усавршава техника, развијају вољне особине. Осврћући се на досадашње ефекте провођења болоњског система школовања на нашим просторима, аутор критикује смањење фонда часова на стручним предметима (сценски покрет, сценска акробатика, сценске борбе, сценске игре),

због којих студенти имају једном седмично највише по два школска часа предмете који умногоме утичу на развој моторике, а самим тим и на развој сценског покрета. Сматра да дефицит часова круцијалних предмета за глумца понижава и обезврјеђује глумачку струку. Повећање фонда часова неопходно је ради адекватног тјелесног развоја будућих професионалних глумаца.

Дипломирани глумци, позоришни и тв редитељи, камермани и монтажери имали су прилику да у пракси провјере своје школско знање из области сценског покрета, као и да на својој кожи осјете новонастале промјене у тјелесном изразу играјући у театру и на филму. Резултати анкетног истраживања показују да дипломирани, упркос веома развијеној свијести о значају тјелесних активности у комедији дел`арте, након стечене дипломе не раде даље на развоју сценског покрета.

Добијени резултати показују значајно позитивне ставове публике према значају тјелесне активности у комедији дел`арте за развој сценског покрета глумца. Аутор претпоставља да је да брз проток информација, развијеност медија и интернет умногоме утицао на свијест публике, као и на њене потребе и жеље. Препоручује да би и на нашим просторима било занимљиво ако би публика има прилику да види неку од представа комедије дел`арте у извођењу како гостујућих, тако и домаћих глумаца.

Даље, све три групе испитаника исказале су значајно позитивне ставове према појединачним елементима тјелесне активности у комедији дел`арте: акробатици, жонглерству, раду с маском, пантомими, сценским борбама, плесу и мачевању. Аутор констатује да не постоји статистички значајна разлика у погледу ставова у односу на варијаблу *група*.

Такође, не постоји статистички значајна разлика у погледу ставова испитаника према значају тјелесне активности у комедији дел`арте за развој сценског покрета глумца у односу на варијаблу *пол*.

Резултати показују да у односу на варијаблу *доб*, не постоји статистички значајна разлика у погледу ставова испитаника према значају тјелесне активности у комедији дел`арте за развој сценског покрета глумца.

Не постоји статистички значајна разлика у погледу ставова испитаника у односу на варијаблу *успјех у школовању*. Показало се да *одлични* имају процентуално већи број позитивних ставова него групе *врло добар* и *добар*, као и да имају најмањи број одговора под- *немам став*. У комплетном узорку није било испитаника са *лошим* успјехом у школовању.

Упоређујући резултате кандидата са резултатима других аутора сличних истраживања, а користећи се изворима новијег датума, може се закључити да је кандидат правилно и јасно протумачио добијене резултате, а из свог дугогодишњег практичног искуства везаног за сценски покрет и примјену физичких активности у свестраном обликовању глумца врло стручно објаснио добијене односе, критички се осврћући на недостатке у неадекватном плану и програму за образовање глумца, као и изостанку наставка глумачке надградње у моторичком смислу по завршетку редовног студија.

Истраживања из области ставова студената, дипломаца драмског одсјека и публике о значају тјелесне активности у комедији дел`арте у развоју сценског покрета глумца, нису до сада провођена, те је свако ново истраживање допринос развоју глуме као драмске умјетности. Како глума припада умјетничкој области, сваки корак направљен као симбиоза умјетности и науке, може директно или индиректно да послужи усавршавању праксе. Проучавањем и изналажењем начина за усавршавање сценског покрета као свјесне, тјелесне азбуке глумца, отварају се могућности за реализацију нових, модерних форми тјелесног израза. Познавање интереса глумаца за одређене садржаје из области сценског покрета предуслов су за његово усавршавање. Теоријски значај истраживања се, управо, огледа у томе што је кроз теорију сагледан значај тјелесне активности глумца, посебно кроз призму елемената комедије дел`арте. Имајући у виду да су овакви радови на овим просторима прави раритети, а с обзиром на све већу популаризацију алтернативних видова театра у којима се преферира покрет, значајно је што су студенти, дипломирани и публика препознали важност овог вида тјелесне активности у развоју глумца. Практични значај се огледа у томе што се показало да постоји реална потреба за увођењем додатних часова из предмета: сценски покрет, сценске игре, сценска акробатика и сценске борбе, као и потреба за увођењем нових облика и садржаја у настави за развој сценског покрета и моторике глумца као што су: жонглирање, трапез, ваљак, сценско мачевање.

Узимајући у обзир магистарску тезу, Комисија Наставно-научном вијећу Факултета физичког васпитања и спорта Бања Лука, предлаже следећи

5. ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ

Детаљном анализом магистарске тезе кандидата Ренате Агостини под називом: „**Значај тјелесне активности у „commedia dell’arte“ за развој сценског покрета глумца**“, Комисија закључује да наведена теза обухвата сва потребна поглавља преко којих су коректно постављени проблем, циљ, задаци и хипотезе истраживања. Узорак испитаника, избор варијабли, као и инструменти за мјерење, те статистичке процедуре и начин обраде података, избор литературе, указује да је кандидат успјешно реализовао предвиђени пројекат и да је значајно придонио његовој практичној примјени у образовању глумца.

ПРИЈЕДЛОГ

Из наведеног Комисија позитивно оцјењује тему и сматра кандидата подобним за одбрану магистарске тезе под називом: „**Значај тјелесне активности у „commedia dell’arte“ за развој сценског покрета глумца**“, те једногласно предлаже Наставно-научном вијећу Факултета физичког васпитања и спорта у Бањој Луци, да кандидату Ренати Агостини одобри одбрану магистарске тезе.

Бања Лука, 26.06.2012. године

КОМИСИЈА

Доц. др Адриана Лукић, предсједник

Ана Бабић, члан

Проф. др Снежана Бијелић, ментор-члан
